

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Sylvy Šiškeové v právní věci žalobce: **D. S.**, zast. Mgr. et Mgr. Markem Čechovským, advokátem se sídlem Opletalova 25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 9. 2020, č. j. OAM-559/ZA-ZA11-D07-2020, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 1. 2023, č. j. 16 Az 46/2020-52, o návrhu žalobce na přiznání odkladného účinku,

t a k t o :

Kasační stížnosti **se přiznává** odkladný účinek spočívající v tom, že až do skončení řízení o kasační stížnosti se pozastavují účinky rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 1. 2023, č. j. 16 Az 46/2020-52, a také rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 9. 2020, č. j. OAM-559/ZA-ZA11-D07-2020.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 25. 9. 2020, č. j. OAM-559/ZA-ZA11-D07-2020 (dále jen „napadené rozhodnutí“), bylo zastaveno řízení o žalobcově žádosti o udělení mezinárodní ochrany podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v rozhodném znění (dále jen „zákon o azylu“), neboť žádost byla shledána nepřipustnou dle § 10a odst. 1 písm. b) téhož zákona, jelikož státem příslušným k jejímu posouzení byla určena Polská republika.

[2] Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) žalobu, již se domáhal jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení.

[3] Městský soud rozsudkem ze dne 25. 1. 2023, č. j. 16 Az 46/2020-52 (dále jen „napadený rozsudek“), podanou žalobu zamítl.

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojí proti rozsudku městského soudu kasační stížností, kterou spojil s návrhem na přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti ve

smyslu § 107 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Stěžovatel tento návrh odůvodňuje tím, že by jemu i jeho rodině, s níž již tři roky sdílí společnou domácnost (tj. manželce s povolením k trvalému pobytu, dceři narozené teprve v roce 2021 a nevlastní sedmnáctileté dceři bez biologického otce), byla způsobena nenahraditelná újma spočívající v nepřiměřeném zásahu do jejich práva na respektování soukromého a rodinného života. Stěžovatelova dcera je ve velmi útlém věku, kdy vyžaduje neustálou přítomnost a péči ze strany obou svých rodičů; nuceným vycestováním jejího otce (na předem neznámou dobu) by tedy došlo k ignorování nejlepších zájmů dítěte. V případě nepřiznání odkladného účinku nemá stěžovatel fakticky žádnou jinou možnost, jak oprávněně pobývat na území České republiky; rodina je na něm přitom závislá. Do země původu se nemůže vrátit kvůli obavám ze svého pronásledování pro nesouhlas s putinovským režimem v Ruské federaci. Vycestování celé rodiny do Polské republiky taktéž není možné z důvodu současného ohrožení pobytové situace všech ostatních členů rodiny (nepřítomnost na území je totiž důvodem pro zrušení platnosti povolení k trvalému pobytu); v důsledku toho by navíc nezletilá dcera stěžovatelovy manželky musela přerušit studium ve druhém ročníku střední hotelové školy, což je opět v rozporu s jejím nejlepším zájmem jakožto dítěte. V zemi původu ani Polské republice navíc stěžovatel (a tedy ani členové jeho rodiny) nemají srovnatelné sociální a rodinné zázemí a ani zdroje příjmů, protože by byli fakticky vystaveni hmotné nouzi nebo odkázáni na pomoc státu. Stěžovatel zdůrazňuje, že již v důsledku napadeného rozhodnutí je nucen opustit území České republiky; odkazuje na usnesení Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 15. 9. 2021, č. j. 3 Azs 246/2021-39, či ze dne 21. 12. 2021, č. j. 8 Azs 367/2021-34. Napadené rozhodnutí se týká pouze jej, resp. zprostředkovaně jeho rodiny, protože přiznání odkladného účinku nijak negativně nezasáhne do práv třetích osob; nedojde ani k ohrožení žádného důležitého veřejného zájmu.

[6] Žalovaný uvedl, že s přiznáním odkladného účinku nesouhlasí. V návrhu nestačí poukázat na pouhou možnost újmy, neboť její vznik musí být v příčinné souvislosti s výkonem napadeného rozsudku a zároveň se musí jednat o následek určité intenzity, aby jej bylo možné za takovouto újmu označit. Žalovaný má za to, že v projednávaném případě neexistují žádné skutečnosti, které by svědčily pro přiznání odkladného účinku.

[7] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že podmínky pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti stěžovatele jsou splněny.

[8] Úvodem připomíná mimořádnou povahu institutu odkladného účinku. Kasační stížnost proti rozhodnutí soudu ve správním soudnictví není řádným opravným prostředkem, u něhož by bylo možno odkladný účinek automaticky očekávat. Přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti Nejvyšší správní soud prolamuje před vlastním rozhodnutím ve věci samé právní účinky pravomocného rozhodnutí krajského soudu, na které je třeba hledět jako na zákonné a věcně správné, dokud není jako celek zákonným postupem zrušeno.

pokračování

[9] Podle § 107 s. ř. s. *kasační stížnost nemá odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat. Ustanovení § 73 odst. 2 až 5 s. ř. s. se užije přiměřeně.*

[10] Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. *soud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.*

[11] Podání žaloby a kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany má v převážné většině případů odkladný účinek *ex lege*. Výjimky z tohoto pravidla však plynou z § 32 odst. 2 ve spojení s § 32 odst. 5 zákona o azylu; v těchto případech (jako je ten nyní projednáváný) jej však NSS může na návrh přiznat.

[12] Kasační soud nejdříve posuzoval možnost vzniku újmy. Odkladný účinek je preventivním nástrojem předběžného charakteru, proto postačuje osvědčit, že vznik újmy hrozí; není třeba postavit najisto, že újma skutečně vznikne (srov. usnesení NSS ze dne 4. 10. 2005, č. j. 8 As 26/2005-76). Taková újma však nesmí být bagatelní, naopak musí být významná. K tomu dochází tehdy, pokud v případě nepřiznání odkladného účinku způsobí žadateli vážné obtíže či významné poruchy v jeho životě, fungování nebo činnosti apod. (srov. usnesení NSS ze dne 24. 2. 2012, č. j. 9 As 6/2012-43, a ze dne 21. 2. 2013, č. j. 4 As 8/2013-19).

[13] V posuzované věci Nejvyšší správní soud naznal, že existence stěžovateli hrozící vážné újmy je dána. Ta spočívá v nepřiměřeném dotčení jeho soukromého a rodinného života, zejména ohrožení jím doposud zajišťované výchovy a finančního zabezpečení dvou nezletilých dětí (vlastní a manželčiny dcery), ve spojení s velmi specifickými okolnostmi nynější politické situace v Rusku v souvislosti s jeho agresí proti Ukrajině. Zdejší soud např. v usnesení ze dne 25. 6. 2020, č. j. 1 Azs 211/2020-24, dospěl k závěru, že v případě rodinné situace spočívající v tom, že na území „na základě řádných pobytových oprávnění žije od roku 2015 (stěžovatelova) manželka a dvě nezaopatřené děti, by stěžovateli v důsledku nutnosti vycestovat vznikla poměrně vážná újma.“ Obdobně také v usnesení ze dne 6. 1. 2021, č. j. 4 Azs 378/2020-27, NSS vyslovil, že „vzhledem ke skutečnosti, že stěžovatelka a) vychovává čtyřletou dceru, která má i s jejím otcem na území České republiky povolen pobyť, dopadly by důsledky vycestování stěžovatelky a) závažným způsobem i na ně. V tak nízkém věku dítěte by přitom odloučení i od jednoho rodiče po dobu minimálně jednoho roku zcela jistě představovalo újmu ve formě dotčení práva tohoto dítěte na respektování soukromého a rodinného života i na zohlednění jeho nejlepšího zájmu. Nelze přitom podceňovat ani újmu, která by vznikla stěžovatelce a) v důsledku nutnosti opustit své bydliště i rodinné zázemí.“ Situace stěžovatele je přitom obdobná, neboť v řízení před soudem doložil, že na území České republiky žije na základě povolení k trvalému pobytu jeho manželka a taktéž jeho (nedávno narozená) nezletilá dcera, které jsou obě dle jeho tvrzení na něm závislé. Jejich vzájemné odloučení by proto mohlo představovat újmu stěžovatelovu, resp. celé rodiny. Dotčení soukromého a rodinného života by však za běžných okolností nemuselo být pro přiznání odkladného účinku dostačující. V tom, že Rusko vede agresí proti Ukrajině a v souvislosti s tím jsou vzájemné styky Ruska a států Evropské unie významně redukovány (včetně např. cestovního režimu) oproti situaci před ruským napadením Ukrajiny, je však třeba vidět další faktor, který by mohl do budoucna znesnadnit udržení aspoň základní,

např. na občasných vzájemných návštěvách založené formy rodinného života. Proto v tomto specifickém případě podmínku hrozby vážné újmy považovat v tuto chvíli za splněnou.

[14] Ačkoliv k bezprostřednímu opuštění České republiky by mohl být stěžovatel donucen až v souvislosti s rozhodnutím o správním vyhoštění, setrvání by pro něj znamenalo pobývat na území nelegálně a vystavit se riziku zákazu pobytu na území České republiky po určitou dobu, který je se správním vyhoštěním pravidelně spojen (srov. usnesení NSS ze dne 18. 8. 2011, č. j. 5 As 73/2011-100). Tato skutečnost tedy není překážkou přiznání odkladného účinku.

[15] V projednávaném řízení nejsou další osoby, kterých by se mohlo odložení výkonu správního rozhodnutí bezprostředně dotknout; vznik případné újmy pro jiné osoby proto zdejší soud nezkoumal.

[16] Nejvyšší správní soud se dále zabýval tím, zdali přiznání odkladného účinku nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem. Jak vyplývá z usnesení NSS ze dne 12. 10. 2022, č. j. 2 As 225/2022-25, odst. [13], žalovaný může zpochybnit návrh žadatele o odkladný účinek z důvodu, že jeho přiznání je v rozporu s veřejným zájmem; pokud tak ovšem žalovaný neučiní, soud nepřizná odkladný účinek jen v případě, že nesplnění těchto předpokladů vyplýne z obsahu soudního a správního spisu. Žalovaný však v řešené věci (krom obecného zájmu na výkonu pravomocných rozhodnutí krajských soudů) neuvádí žádné konkrétní skutečnosti, pro něž by přiznání odkladného účinku mělo být v rozporu s veřejným zájmem; např. netvrdí a ani ze správního spisu není zřejmé, že by se stěžovatel na území České republiky dopouštěl trestné činnosti či opakovaně projevoval neochotu respektovat právní řád.

[17] Nadto je třeba konstatovat, že odložení účinků napadeného správního rozhodnutí bude fakticky trvat pouze několik dní či týdnů, neboť pro rozhodnutí NSS o kasační stížnosti platí § 32 odst. 6 zákona o azylu, dle něž, *jde-li o žalobu proti rozhodnutí o zastavení řízení podle § 25 písm. i) z důvodu uvedeného v § 10a odst. 1 písm. b), Nejvyšší správní soud projedná a rozhodne věc přednostně a s nejvyšším urychlením, nejpozději do 60 dnů ode dne, kdy podaná kasační stížnost bude prostá vad a bude mít všechny náležitosti.*

[18] Nejvyšší správní soud proto stěžovateli vyhověl a jeho kasační stížnosti přiznal odkladný účinek podle § 107 ve spojení s § 73 odst. 2 s. ř. s.; do rozhodnutí o kasační stížnosti se tak pozastavují účinky napadeného rozsudku krajského soudu i jemu předcházejícího správního rozhodnutí. Ostatně stěžovatelově žalobě přiznal odkladný účinek i městský soud (srov. usnesení ze dne 11. 1. 2021, č. j. 16 Az 46/2020-41).

[19] Soud však připomíná, že může přiznání odkladného účinku i bez návrhu zrušit, ukáže-li se v průběhu řízení, že pro jeho přiznání nebyly důvody, nebo že tyto důvody v mezidobí odpadly (§ 73 odst. 5 ve spojení s § 107 odst. 1 s. ř. s.). Z tohoto usnesení rovněž nelze dovozovat jakékoli závěry ohledně toho, jak bude rozhodnuto o samotné kasační stížnosti.

pokračování

[20] Konečně soud zdůrazňuje, že lhůta pro rozhodnutí o žádosti o přiznání odkladného účinku počíná běžet až poté, kdy stěžovatel odstraní vadu kasační stížnosti spočívající v nedostatku uvedení jejích důvodů (srov. usnesení NSS ze dne 20. 6. 2012, č. j. 6 Ads 73/2012-17, nebo ze dne 4. 10. 2018, č. j. 7 Azs 318/2018-54), což se v projednávané věci doposud nestalo. Přesto však Nejvyšší správní soud o stěžovatelově žádosti již rozhodl, a to z důvodu maximalizace ochrany jeho práv.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. března 2023

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu